

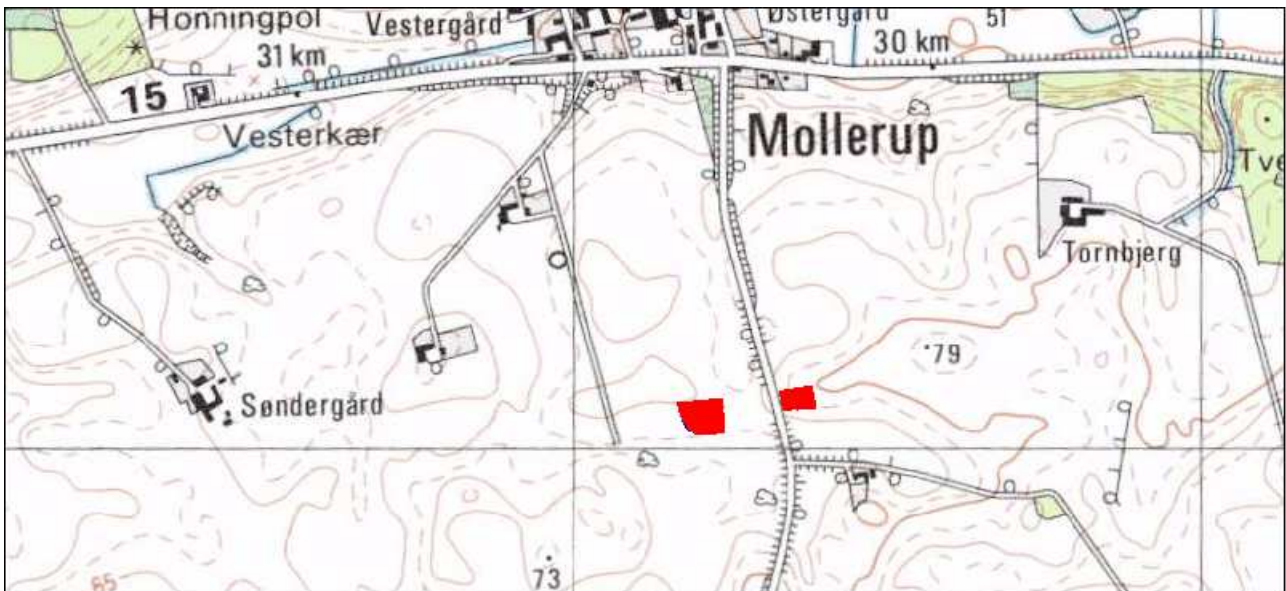

Kulturhistorisk rapport for udgravning på motorvejstrace ved Mollerup

Journalnummer: SIM 40/2010
Sted: Mollerup II
SB Stednummer: 160105

Matr. nr.: 2t og 7r
Ejerlav: Mollerup by, Linå
Sogn: Linå
Herred: Gjern
Gl. Amt: Skanderborg

KUAS j.nr.:2010-7.24.02/SIM-0017

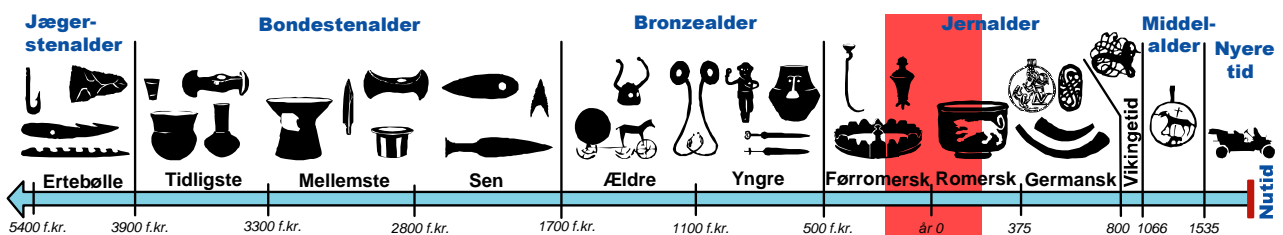
På ovenstående kort er udgravningen fremhævet med rødt (baggrundskort: KMS' 4cm kort). Feltet vest for Mollerupvej ligger på matrikel 2t, mens feltet øst for Mollerupvej ligger på matrikel 7r.

Resume: I to udgravningsfelter hhv. øst og vest for Mollerupvej er der undersøgt bebyggelse fra jernalderen samt en forholdsvis intensiv grubeaktivitet. I det østlige felt fremkom mange stolpehuller. Et hus kunne tydeligt registreres, samt en indhegning på ca. 200 m². I begge felter undersøgtes desuden et udvalg af de mange gruber fladeafgravningen havde afdækket.

Indholdsfortegnelse

Indhold

Indledning.....	3
Undersøgelsens resultater	3
Topografi	6
Fortidsmindelandskabet.....	6
Udgravningsdata.....	6
Metode	6
Data	7
Fremtidigt arbejde.....	7

Tidslinie med de identificerede perioder. Den omtrentlige datering på hus, indhegning og gruber er markeret med rødt.

Indledning

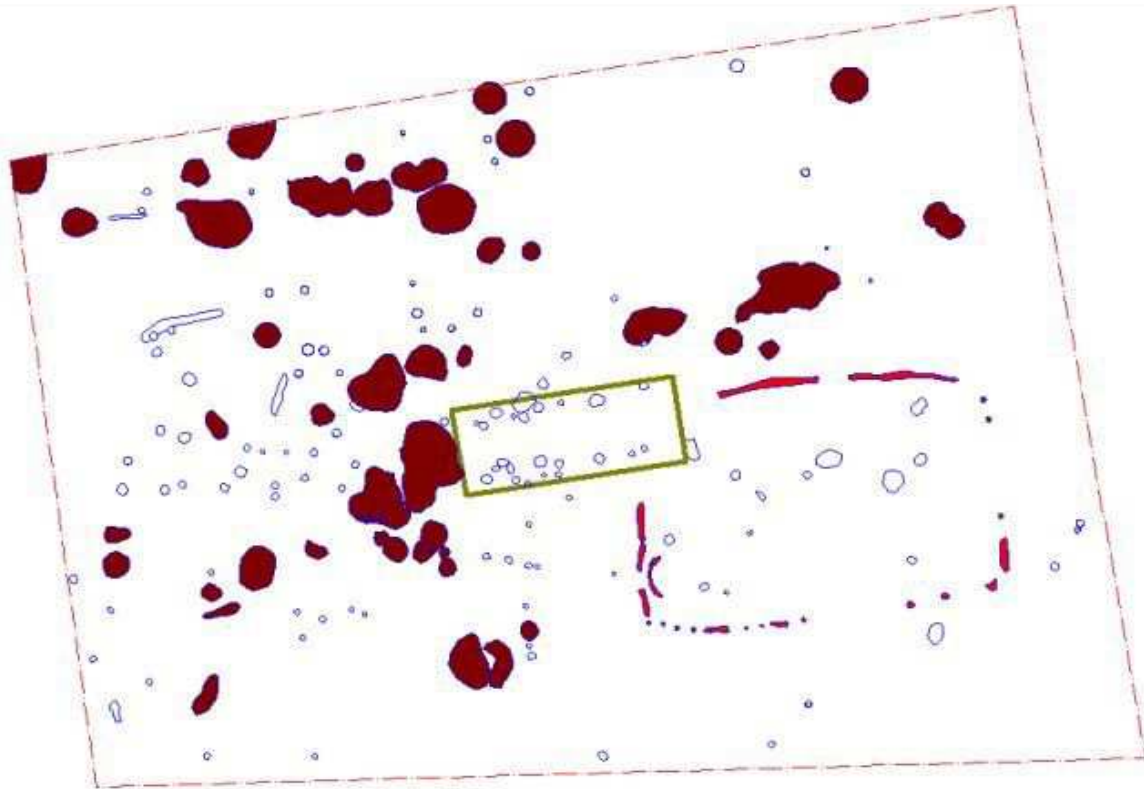
I perioden fra den 22. november til den 10. december 2010 foretog Silkeborg Kulturhistoriske Museum en undersøgelse på vest- og østsiden af Mollerupvej, syd for Mollerup, på matriklerne 2t og 7r.

De vejræssige forhold i perioden besværliggjorde undersøgelse, og det kan ikke udelukkes at enkelte anlæg er overset/forsvundet på grund af henholdsvis meget vådt og mudret føre samt frost og snevejr.

Undersøgelsens resultater

I de forundersøgelser Silkeborg Kulturhistoriske Museum havde foretaget tidligere på året, blev der fundet spor af forhistorisk aktivitet på de to matrikler 2t og 7r.

Den forhistoriske aktivitet viste sig primært i form af mange gruber samt kulturlag. På matrikel 7r øst for Mollerupvej var desuden to huse identificeret ud fra stolpehuller og et udsnit af en væggrøft. I den arkæologiske udgravning blev det ene af husene fundet i sin fulde udstrækning, dog forstyrret af senere grubeaktivitet, mens den formodede væggrøft viste sig at høre til en indhegning.

Udgravningsfeltet på matrikel 7r øst for Mollerupvej. De mange gruber er markeret med rødbrun, mens huset og indhegningen er markeret med henholdsvis grønt og rødt.

Det kan ikke umiddelbart fastslås, hvorvidt huset og indhegningen er samtidige. Husets sydøstlige hjørne går ind i indhegningen, hvilket kunne tyde på at indhegningen er ældre end huset. Fylden i husets stolpehuller og indhegningens væggrøft og stolpehuller, er forskellig fra hinanden, hvilket antyder, at de ikke er samtidige. Det kan dog ikke udelukkes, at huset og hegnet har fungeret samtidig, og husets areal er gået ind i indhegningen.

Indhegningen har været på ca. 200 m² og har en indgang med fæspærring ned mod det sydvestlige hjørne. Hvorvidt fæspærringen har skullet holde dyr ude eller inde kan ikke umiddelbart fastslås. Indhegningens forholdsvis ringe størrelse kunne dog tyde på at der enten har været tale om en indhegning til mindre husdyr eller en form for have, man ikke har ønsket kreaturer i.

Her ses til venstre et udsnit af vægforløbet i indhegningen med stolpehuller. Fylden er lys grå ler, mens et af husets stolpehuller, på højre billede, har en meget mørkere og mere muldholdig fyld.

I feltet undersøgte flere stolpehuller, som ikke umiddelbart kunne knyttes til en bestemt struktur på grund af forstyrrelser fra de mange gruber, men sandsynligvis har der ligget endnu en bygning eller et hegnsforløb nordvest for huset.

De mange gruber i det udgravede område har primært været materialetagningsgruber, hvorfra man har hentet ler til keramik og byggeri. Råjorden i det undersøgte område på matrikel 7r er meget leret og her har været en forholdsvis intensiv udnyttelse af dette. Gruberne har efterfølgende fungeret som affaldsgruber, og i flere af gruberne er affaldet blevet brændt af. At der er tale om husholdningsaffald viser tilstedeværelsen af brændte småknogler samt ituslåede keramikkar. Keramiktypen daterer gruberne til førromersk jernalder samt tidlig romersk jernalder.

Blandt den forholdsvis store mængde keramik, der blev fundet i gruberne, var to bunde med huller. Kar med huller i bunden fra denne periode formodes at have indgået i en form for osteproduktion. Gruben A10 indeholdt ud over store mængder keramik nogle sintrede lerfragmenter, som formodes at stamme fra en keramikovn eller lignende. Selve produktionsanlægget blev ikke fundet i feltet.

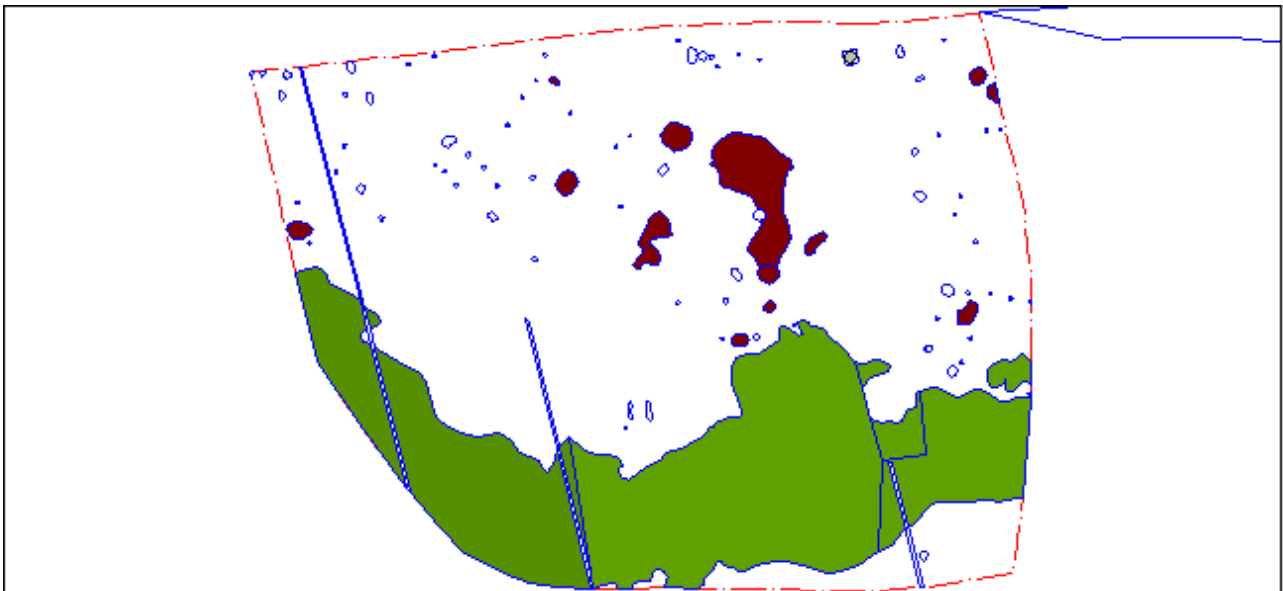

Keramikskår efter vask. Her ses den ene bund med huller.

På matrikel 2t var udgravningsfeltet igen domineret af grubeaktivitet. Mod syd var et stort kulturlag dominerende. Dette befandt sig på et let skrånende terræn ned mod et fugtigt område. Der er sandsynligvis tale om et aktivitetsområde ned mod et vandløb, som kunne ses i råjorden i form af vandaflejrerede sandlag. På ældre kort for området ses et lille vandløb umiddelbart syd for udgravningsfeltet, og dette kan have været større i jernalderen.

Topografisk kortudsnit. Som det her ses på et ca. 150 år gammelt kort (Høje målebordsblade, Historisk topografisk kort i 1:20.000, opmålt i perioden 1842-1899), har området omkring Mollerup tidligere været præget af eng, mose og vandløb. Med rødt er de to udgravningsfelter markerede og som det ses, grænser det vestlige felt ned mod et vandløb.

Feltet på matrikel 2t vest for Mollerupvej. Med grønt er aktivitetsområdet med kulturlaget markeret, mens gruberne er markeret med rødbrunt.

Topografi

Landskabet, som motorvejstracéet løber igennem mellem Linå og Mollerup, er et let bølgende morænelandskab, der dog lige syd for Linå er noget mere kuperet. Motorvejstracéet løber hen over en række lave bakker, dog relativt sjældent direkte hen over bakketoppene, men ret ofte på enten den nordlige eller sydlige skråning. På disse skråninger findes under muldlaget ofte rester af muldopblandede kulturlag.

På ældre kort for området (se det topografiske kortudsnit på side 5) ses tydeligt, hvordan landskabet har været præget af enge, åer og moser før den effektive dræning har indvundet disse til landbrugsjord.

Lavningerne mellem bakkeknoldene i tracéets længderetning og for foden af dem, særligt syd for tracéet, er præget af hyppigt forekommende vådområder, nogle med tørvedannelse og enkelte af dem endnu vandførende efter muldafrømning.

Undergrunden i området er temmelig homogen og består af ler og sand i let varierende blandingsforhold. I den østlige del af det undersøgte område er undergrunden altovervejende ler med let iblanding af sand og enkelte sandede partier, mens mængden af sand i undergrunden stiger noget, jo længere vestpå man kommer.

Fortidsmindelandskabet

På de her undersøgte arealer er der ikke tidligere registreret fortidsminder eller genstande af arkæologisk interesse. Nordvestligt for udgravningen, på den nordlige del af matrikel 2m er der, ca. 230 meter direkte nord for motorvejstracéet, en bevaret gravhøj (sb. nr. 15).

Ifølge Det Kulturhistoriske Centralregister havde ejeren af ejendommen på samme matrikel opsamlet en halv løber fra en jernalderdrejekværn. Kværnstensfragmentet stammede dog fra et læs tilkøbt muldjord, og oprindelsesstedet kan derfor ikke bestemmes med nøjagtighed. Imidlertid er det på ingen måde umuligt, at kværnstenen kommer fra nærområdet, da der er fundet jernalderkeramik i nogle af de mange gruber, i både udgravningen og i forundersøgelsen af motorvejstracéet.

Udgravningsdata

Sagen er opstået i forbindelse med anlæggelse af motorvej Hårup-Låsby.

Udgifterne til disse undersøgelser påhviler ifølge museumsloven §26 stk. 2 og §27 stk. 4 bygherre, der i dette tilfælde er Vejdirektoratet. Undersøgelsen er foretaget efter aftale med lodsejer.

Al korrespondance er ført mellem museumsinspektør Peter Mohr Christensen, Silkeborg. Kulturhistoriske Museum, Hovedgårdsvej 7, 8600 Silkeborg og Kirsten Friis-Christensen, Vejdirektoratet, Thomas Helstedsvej 11, 8660 Skanderborg.

Udgravningen SIM 40/2010 Mollerup II blev påbegyndt den 22/11 2010 og afsluttet den 10/12 2010.

Den daglige ledelse er foretaget af arkæolog Kirsten Nellemann Nielsen, assisteret af arkæolog Maria Thiemke og museumsformidler Mette Bundgård. Ansvarshavende på museet er arkæolog Peter Mohr Christensen.

Udgravningens resultater er registreret løbende, og foreligger efter endt beretningsarbejde til fremvisning på museet ved anmodning. Materialet består af digitale feltplaner med notater, snittegninger samt digitale fotos.

Sagen er journaliseret på Silkeborg Kulturhistoriske Museum som SIM 40/2010 Mollerup II.

Metode

Entrepreneurarbejdet er foretaget af Leo Rask Andersen, Sorring, med gravemaskine påmonteret tiltbar rabatskovl. Muldlaget er gravet bort, hvorefter de fremkomne anlæg i råjorden er registreret. Felter samt alle anlæg blev indmålt med GPS i system 34 Jylland-Fyn, og dette materiale ligger til grund for de her viste oversigtskort. Et udvalg af anlæggene blev snittet med skovl eller gravemaskine samt beskrevet, tegnet og fotograferet.

Alle oplysninger fremkommet ved undersøgelsen er registreret manuelt i felten og efterfølgende indført i databasesystemet MUD (Museernes Udgravnings Data). Efter undersøgelsens afslutning blev den bortgravede jord lagt tilbage, således at råjorden ligger nederst, og muldlaget øverst.

Data

Undersøgelsesmaterialet er fordelt på følgende kategorier:

A - Anlæg

Serien omfatter numre fra A1 til A327. Numrene A205, A207, A208 og A209 udgår.

X - Fund

Serien omfatter numre fra X1 til X53.

F - Fotografier

Serien omfatter numre fra F0 til F36, F48 til F73, F232 til F240 og F985 til F999.

Fremtidigt arbejde

Med indeværende rapport anses feltarbejdet for afsluttet, og området er frigivet, således at bygherre kan foretage det nødvendige jordarbejde uden indvending fra museets side.

Arbejdsbillede fra det vestlige felt.